

יום ד', ה' באב תשס"ח (06 באוגוסט)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

אני ישראלי? [3]

הדיון: בקשה למתן פסק דין הצהרתי, על-פיו הלאום של המבקשים הוא ישראלי, על מנת שפסק הדין ישמש את המבקשים כתעודה ציבורית לצורך בקשתם לשינוי פרט הלאום במרשם האוכלוסין.

[הדיון התקיים ב] בית משפט המחוזי בירושלים בתאריך: 15/07/2008 [לפני כ-3 שבועות] בפני כב' השופט נעם סולברג

המבקשים:

12. חן יחזקאלי	1. עוזי אורנן
13. יוברט יו-לון	2. אורי אבנרי
14. עפרה ישוע ליית	3. איתמר אבן-זוהר
15. יהושע סובול	4. יוסף אגסי
16. יהושע פורת	5. יהודית בובר אגסי
17. רבקה (בקי) קוק	6. שולמית אלוני
18. נילי קוק	7. אלון אולארצ'יק
19. עאדל קעדאן	8. יוסף ברנע
20. דן תמיר	9. איברהים דויירי
21. גדעון שפסקי	10. עינב הדר
	11. יובל הלפרין

- נגד -

- המשיבים:** 1. משרד הפנים
2. היועץ המשפטי לממשלה

רקע דינוני ומהותי

1. המבקשים הם אזרחי מדינת ישראל. על-פי רישומם במרשם האוכלוסין, רובם יהודים, מקצתם רשומים כבני לאומים אחרים, ובהם ערבי, דרוזי, בודהיסטי, גרוזיני, בורמזי ואחרים. הראשון מקרב המבקשים, פרופ' עוזי אורנן - רשום במרשם האוכלוסין על-פי הצהרתו כעברי - הקים לפני כ-10 שנים את עמותת "אני ישראלי". חברי העמותה חתמו על הצהרה לפיה הם שייכים ללאום 'ישראלי'.

2. ביום 27.12.00 פנה אורנן אל שר הפנים וביקש להרשם בסעיף הלאום כישראלי. בקשתו נדחתה, מן הטעם ש"כפי שנקבע בפסק הדין בעניין טמרין (ר' להלן), לא ניתן לרשום אדם במרשם האוכלוסין כבן הלאום 'ישראלי'. לאור האמור, אין בטבלת הלאומים לאום 'ישראלי'".

3. ביום 25.12.03 עתר אורנן ביחד עם 37 אחרים לבית המשפט העליון בבקשה להורות לשר הפנים "ליתן טעם מדוע מסרב משרד הפנים לכלול את הערך 'ישראלי' בטבלת הלאומים של משרד הפנים, הכוללת כ-135 ערכים, ומדוע מסרבים המשיבים לקבל הודעת העותרים וכל אדם אחר המבקש לרשום עצמו בסעיף הלאום ברישומי משרד הפנים כשייך ללאום הישראלי".

בתשובתו לעתירה, טען שר הפנים כי לצורך עשיית שינוי בפרט רישום נדרשת תעודה ציבורית המעידה על השינוי. שר הפנים הסתמך על הוראת סעיף 19ג לחוק מרשם האוכלוסין, תשכ"ה - 1965, המורה כי

"כי לא יטש ה' עמו וְנִחַלְתוּ לֹא יַעֲזֹב." [תהלים צ"ד 14]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום רביעי

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ד', ה' באב תשס"ח (06 באוגוסט)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

"שינוי בפרט רישום של תושב יירשם על-פי... הודעה לפי סעיף 17 שהציגו יחד איתה תעודה ציבורית המעידה על השינוי...". בית המשפט העליון (המשנה לנשיא דאז, כבוד השופט מישאל חשין) המליץ לעותרים במהלך הדיון ביום 20.9.04 למשוך את עתירתם ולילך בדרך שמולך בה החוק את מי שמבקש לשנות פרט מפרטי רישומו במרשם האוכלוסין. לדברי העותרים, אמר להם השופט חשין לפנות אל בית המשפט המחוזי, כי שם יוכלו להעיד את עדיהם ולפרוש את מלוא טיעוניהם.

4. **המבקשים** משכו אפוא את עתירתם מבית המשפט העליון, והגישה כעבור למעלה משנתיים לבית משפט זה, בשבתו כבית משפט לעניינים מינהליים. היתה זו טעות, שכן המבקשים עתרו לסעד הצהרתי, ולפי טיבו יש לבקשו בבית המשפט המחוזי על דרך של המרצת פתיחה. בהסכמה, הועברה העתירה המינהלית לפסים של תובענה אזרחית וכתבי הטענות תוקנו בהתאם.

5. **בקשתם של המבקשים בהמרצת פתיחה זו הנה אפוא ליתן "פסק דין הצהרתי, על-פיו הלאום של המבקשים הוא ישראלי, וזאת על מנת שפסק הדין ישמש את המבקשים כתעודה ציבורית לצורך הבקשה לשינוי פריט הלאום במרשם האוכלוסין ובכל תעודה רשמית שבה מופיע פריט זה".** להמרצת הפתיחה צרפו המבקשים תצהירים ובהם הם מצהירים, באופנים שונים, כי על-פי תפיסתם או תחושתם, הם אינם בני הלאום היהודי כי אם בני הלאום הישראלי. לדבריהם, עצם קיומו של לאום ישראלי הוא עובדה שאינה טענת הוכחה, כפי שהדבר כן לגבי הזהות הישראלית וה'ישראליות' בכלל. לשיטתם, הימנעות מהכרה בלאום הישראלי, בשל המחסום ה'טכני' הנובע מן ההיצמדות לטבלת הלאומים הקיימת, היא "עיקשות מינהלית" אשר מביאה ל"אנומליה הזויה". המבקשים מדגישים כי הם אינם מבקשים לכפות לאום כלשהו או זהות לאומית, על איש מאזרחי המדינה. "עתירתם מתמצה בהיותם ישראלים, בני הלאום הישראלי, וברצונם שעובדת היותם ישראלים תוכר על-ידי מדינת ישראל". כמו כן, מצביעים המבקשים על העובדה כי בדרכוניהם מצויינת אזרחותם כישראלית, ובאנגלית מצויין שם: Nationality: Israeli. המבקשים מלינים על כך שכלפי פנים הלאום שלהם הוא 'יהודי', וכלפי חוץ, לכאורה, 'ישראלי'.

6. **מנגד טוענים המשיבים, כי הצד השווה לתושבי מדינת ישראל - יהודים, דרוזים וערבים - הוא האזרחות הישראלית, ולא הלאום.** המבקשים בהמרצת פתיחה זו מבקשים לעשות לאום אחד מן הפיצול הלאומי האתנוגרפי והתרבותי אשר קיים כיום. המשיבים מספקים אם למשאלתם זו של המבקשים יש בסיס כלשהו, סוציולוגי, היסטורי או בסיס אובייקטיבי אחר, להבדיל מרצונם הסובייקטיבי של כל אחד מן המבקשים. עניין זה של קיבוץ לאומי וזיהויו אינו נתון לקביעה סובייקטיבית של יחידים. הוא גם לא מתאים לפסיקה של בית משפט. לשיטת המשיבים, מדובר בנושא שמסור לשיקול דעתה של הרשות המחוקקת.

7. **לשאלתי על רשימת הלאומים במשרד הפנים, השיבה באת-כוח המשיבים כי הרשימה דומה לרשימת מדינות העולם. למשל, אזרח צרפתי שנרשם במרשם האוכלוסין לראשונה, יירשם כצרפתי; אזרח נורבגי ירשם כנורבגי וכדומה. חריגים הנם בני הלאום היהודי, או בני מיעוטים מתושבי המדינה.** יהודים נרשמים תמיד בפרט הלאום כיהודים, תהא אשר תהא האזרחות שהייתה להם קודם עלייתם ארצה. נתיני מדינות ערב, שנעשים לאזרחי ישראל או לתושביה, נרשמים כבעלי לאום ערבי. בני מיעוטים בישראל, נרשמים על-פי לאומם, דוגמת השומרונים, הדרוזים, הצ'רקסים וכו'. חריג נוסף שנמצא במרשם האוכלוסין הוא לאום עברי. לדברי המשיבים מדובר בטעות היסטורית, ולא נמצא בסיס לרישום זה שנעשה במקרים בודדים בעבר הרחוק.

"כי לא יִטֵּשׁ ה' עֲמוֹ וְיִנְחַלְתּוּ לֹא יַעֲזֹב." [תהלים צ"ד 14]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **רביעי**

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ד', ה' באב תשס"ח (06 באוגוסט)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

פרשת טמרי

8. **מן הראוי לציין** כי אין זו הפעם הראשונה בתולדותיה של מדינת ישראל שבה מוגשת בקשה מעין זו. תובענה דומה הוגשה בשנת 1970 בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו על-ידי **גאורג רפאל טמרי**. גם טמרין ביקש אז ליתן הצהרה על היותו "שייך ללאום הישראלי". בקשתו נדחתה והוא ערער לבית המשפט העליון.

9. **טמרין נימק את בקשתו בעיקר בתחושתו הסובייקטיבית שלפיה הגדיר את עצמו מבחינת השתייכותו הלאומית כישראלי**. כבוד הנשיא דאז, **השופט אגרנט**, דחה את טענתו של טמרין וקבע כי "אין משמעות למבחן ההרגשה הסובייקטיבית של אדם פלוני בדבר השתייכותו ללאום אלמוני, בלי שניתן לקבוע, על-פי קריטריונים כלשהם, שאותו לאום הוא בנמצא; כשם שאין משמעות למבחן 'ההגדרה העצמית', אם אי-אפשר להצביע, על-פי קריטריונים כלשהם, על קיומו של הקיבוץ הלאומי, אשר הלה מגדיר את עצמו כאחד מחבריו...".

לגופה של השאלה, **שלל הנשיא אגרנט את דבר קיומו של לאום ישראלי בנפרד מן הלאום היהודי**. הנשיא אגרנט האריך לבאר כי גם אם קיימים יהודים אשר חשים בקרבם זהות לאומית ישראלית, ואף אם זהות זו היא דומיננטית עבורם, **אין בכך כדי להוציאם מכלל הלאום היהודי**, כל עוד קיימת אצלם הרגשת זיקה לגורל היהודים בכל מקום שהוא, והם חשים מחוייבים לשאת באחריות להצלת יהודים הנתונים בצרה ובשביה במקומות שונים בעולם. **הנשיא אגרנט קבע עוד, כי "במקום שעם פלוני יושב בתוך ארצו וקם בקרבו פלג-אנשים, אשר עד כה השתייכו אליו, אך המבקשים עתה להיפרד ממנו פירוד גמור ולתבוע לעצמם את המעמד של אומה חדשה, כי אז יש לומר שהניסיון ההיסטורי הלא-רחוק העלה, כי בדרך כלל אין נפקות במקרה כמו זה האחרון לעקרון של זכות ההגדרה העצמית הלאומית, באשר עקרון זה נועד לחול על עמים, להבדיל מ'רסיסי-עמים**. שאם לא תאמר כן, עלולה לבוא התוצאה של התפוררות הלאומית והסוציאלית של העם כולו".

10. **בהסתמך על מגילת העצמאות** הדגיש הנשיא אגרנט את מאפייניה היהודיים של מדינת ישראל ואת המשימה ההיסטורית שלקחה על עצמה למזג את יהודי הגלויות ל'עם אחד': "... מדינת ישראל הוקמה - כך הוצהר במגילת העצמאות - כ'מדינה יהודית בארץ ישראל', בתוקף 'זכותו הטבעית של העם היהודי, לחיות ככל עם ועם עומד ברשות עצמו במדינתו הריבונית'... הוקמה בארץ ישראל, הואיל ובה 'קם העם היהודי, בה עוצבה דמותו הרוחנית, הדתית והמדינית'... עוד הוצהר שם כי השואה 'הוכיחה מחדש בעליל את ההכרח בפתרון בעיית(?) (מג) העם היהודי מחוסר המולדת והעצמאות על-ידי חידוש המדינה היהודית בארץ ישראל, אשר תפתח לרווחה את שערי המולדת לכל יהודי ותעניק לעם היהודי מעמד של אומה שוות-זכויות בתוך משפחת העמים'. בחלק האופרטיבי של מסמך היסטורי זה חוזרת ההכרזה כי 'מדינת ישראל תהיה פתוחה לעליית יהודים ולקיבוץ גלויות', דבר הטומן בחובו... את המשימה של מיזוג גלויות ל'עם אחד'... חידוש חייו המדיניים של העם היהודי במולדתו - לא בא אלינו על-מנת שיחול פירוד בקרבו של העם היושב בציון, כך שהוא ייפצל וייפגל לשני לאומים - יהודי מזה, ו'ישראלי' מזה. פילוג כזה, אילו התהווה חלילה, היה עומד בסתירה למטרות הלאומיות, שבגללן הוקמה המדינה... התוצאות שהיו עלולות לנבוע ממנו, משמעותן סיכול המטרות ההן וחתירה מתחת לאחדותו של העם היהודי כולו. לפיכך, אם קיים היום בארץ - 23 שנים בלבד אחרי הקמת המדינה - קומץ אנשים - ואפילו יותר מזה - המבקשים להיבדל מהעם היהודי ולקנות לעצמם את המעמד של אומה ישראלית נפרדת, כי אז מגמה ספרטיסטית זו, אין לראותה כמגמה לגיטימית ומן הנמנע להכיר בה, באשר

"כי לא יטש ה' עמו וְנִחַלְתוּ לֹא יֵעָזֵב." [תהלים צ"ד 14]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **רביעי**

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ד', ה' באב תשס"ח (06 באוגוסט)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

העקרון של זכות ההגדרה העצמית הלאומית אינו יכול לשמש לה צידוק. הלא ראינו, כי העקרון הזה נועד בשביל עמים ולא בשביל 'רסיסי-עמים', וזו דווקא מפני שדבר החלתו על אלה האחרונים יש בו הסכנה של גרימת התפוררותו הפוליטית והסוציאלית של העם כולו". **לדברי הנשיא אגרנט, המחוקק** "לא העלה כלל על דעתו את האפשרות של היווצרות לאום ישראלי, אשר אדם יהודי יכול לראות את עצמו כממשיך אליו ולבקש, בשל כך, כי הוא יירשם בפרט של לאום כ'ישראלי'; ממילא יש לייחס לו, למחוקק, את הכוונה שלא יתחשבו באפשרות שכזאת ואם ביום מן הימים תבוא בקשה כנ"ל מצד יהודי איזה שהוא, אזי לא ייזקקו לה".

11. **השופט ברנזון הסכים לדעת הנשיא אגרנט וכן גם השופט י' כהן שציין, כי** "את השתייכותו של המערער ללאום היהודי יש לקבוע לפי מבחן אחד בלבד, והוא אם קיימים לגביו התנאים שבהגדרת 'יהודי' בחוק השבות... אין נפקא מינה, אם המערער או 'יהודי' אחר רוצה או אינו רוצה להיות רשום כ'יהודי', ולצרכי הרישום אין חשיבות להרגשותיו והשקפותיו. המערער אינו חולק על כך, שהוא בן לאם יהודיה ושהוא אינו בן דת אחרת, אלא הוא רוצה שיימחק מהרישום רישומו כ'יהודי', אף-על-פי שלפי ההגדרה שבחוק הוא 'יהודי'. הוא מבקש מבית המשפט הצהרה שתעמוד בניגוד לחוק ופשיטא שבכך אין הוא יכול להצליח".

12. **אלו הם עיקרי פסק הדין בעניין טמרין, שבבסיסו קביעה כי לא נוצרה במדינת ישראל אומה** ישראלית בנפרד מן העם היהודי. המבקשים כאן טוענים כי אבד עליה הכלח, על הלכת טמרין משנתה ה-23 של המדינה; וכי לעת הזאת, בשנתה ה-60, ראוי למדינה להכיר בקיומו של לאום ישראלי.

[http://www.psakdin.co.il/fileprint.asp?FileName=/Minhali/Private/ver_dsrm.htm]

"כי לא יטש ה' עמו וְנִחַלְתוּ לֹא יַעֲזֹב." [תהלים צ"ד 14]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **רביעי**

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל